

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सांख्यिक

७

आर्थिक सरासरी वन

१९९५-९६

जिल्हा भंडारा

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन
भंडारा

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1995-96

दृष्टिक्षेपात जिल्हा - भंडारा

अ क्र	बाब	परिमाण	जिल्हा- भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
[एक]	<u>प्राकृतिक रचना</u>			
	अ) भौगोलिक स्थान		0	0
	1) उत्तर अक्षांश-	अंश	20.39 ते 21.38	16.4 ते 22.1
	2) पूर्व रेखांश	अंश	79.27 ते 80.42	72.6 ते 80.9
	ब) हवामान		(1994)	(1992-93)
	तापमान			
	1) किमान	डिग्री सेल्सिअस	3.4	2.6
	2) कमाल	-----	47.1	46.2
	3) पर्जन्य [सरासरी](1995)	मिमी	1480.7	1035.16
	क) प्रशासकिय विभाग[1995-96]			
	1) तालुके	संख्या	14	325
	2) पंचायत समित्या	संख्या	13	298
	3) टंचाई ग्रस्त तालुके	संख्या	4	उना
	4) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प	संख्या	13	-
	5) शहरे	संख्या	8	336
	6) गावे [एकुण] 1991 प्रमाणे	संख्या	1803	43025
	1) निर्जन	संख्या	149	2613
	2) वस्ती असलेली	संख्या	1654	40412
	7) क्षेत्रफळ	चौकिमि	9280	307713
दोन	प्रशासकिय संस्था [1995-96]			
	1) पंचायत समित्या	संख्या	13	298
	2) महानगरपालिका	संख्या	-	12
	3) नगरपरिषदा	संख्या	5	233
	4) कटक मंडळे	संख्या	-	7
	5) ग्रामपंचायती	संख्या	1094 + 4	27614
			ग्राम मंडळे	
	6) पोलीस ठाणी	संख्या	24	893
	7) पोलीस आऊट पोस्ट	संख्या	3	1455

अक्र	बाब	परिणाम	जिल्हा- भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
तीन	लोकसंख्या [1991] प्रमाणे			
	1) ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1832	48396
	2) नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	276	30542
	3) एकूण लोकसंख्या	आकडे हजारात	2108	78937
	4) अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	355	8758
	5) अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	16.84	11.09
	6) अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	310	7318
	7) अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	14.70	9.27
	8) पुरुष	आकडे हजारात	1060	40826
	9) स्त्रिया	आकडे हजारात	1048	38112
	10) स्त्रि- पुरुष प्रमाण	1000 पुरुषामागे स्त्रियांचे प्रमाण	988	934
	11) घनता	दर चौरस किमि क्षेत्रातील लोकसंख्या	227	257
	12) साक्षरतेचे प्रमाण [1991]			
	1) एकूण	टक्केवारी	64.69	64.87
	2) पुरुष	टक्केवारी	78.82	76.6
	3) स्त्रिया	टक्केवारी	50.44	52.3
	4) राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	0	0
चार	कृषि [अस्थायी]		(1994-95)	(1995-96)
	1) भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	928	30758
	2) जंगलव्याप्त क्षेत्र त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर टक्केवारी	285 30.71	5277 17.16
	3) शेतीस उपलब्ध नसलेली जमीन			
	अ) बिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	63	1236
	ब) पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	34	1712
	क) एकूण [अ + ब]	हजार हेक्टर	97	2948

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा-भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
4)	पडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमिन			
1)	कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	91	1358
2)	झाडे सुट्ट्यासालील जमीन	हजार हेक्टर	14	222
3)	लागवडीयोग्य परंतु पड जमीन	हजार हेक्टर	11	890
5)	पडीत जमीन			
1)	चालू पड	हजार हेक्टर	13	1037
2)	इतर पड	हजार हेक्टर	25	1116
6)	पिकासालील जमीन			
1)	पिकासालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	405	17911
2)	दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	133	3416
3)	एकूण पिकासालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	538	21327
7)	ओलित क्षेत्र		(1994-95)	(1995-96)
1)	निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	186	2510
2)	एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	272	3287
8)	महत्वाच्या पिकासालील क्षेत्र [अन्नधान्या]	हजार हेक्टर	473	13275
9)	वहित धारण जमिन [अंतिम [1990-91]			
1)	2 हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या हजारात	252	6003
2)	2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	54	3297
3)	10 हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या हजारात	1	170
10)	जमिन महसूल वसुली [1995-96 सुधारीत]	लाख रुपये	7.07	8500
11)	जिल्हा परिषदाचा उपकर	हजार रुपये	7628	189343
12)	पंचायत समित्यांचा उपकर	हजार रुपये		
पाच)	<u>पशुसंवर्धन [पशुगणना 1992]</u>			
1)	एकूण पशुधन	संख्या हजारात	1283	36393
2)	गायी व बैल	संख्या हजारात	770	17441
3)	म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	185	5447
4)	मेंढ्या	संख्या हजारात	2	13015
5)	शेंळ्या	संख्या हजारात	311	
6)	कोंबड्या व बदके	संख्या हजारात	884	32187

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा-भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सहा)	<u>सहकार [1995-96]</u>			
	1) सहकारी संस्था	संख्या	2228	139089
	2) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	संख्या	672	20137
	3) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थाची सभासद संख्या	संख्या हजारात	229	9062
	4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	413	20038
	5) प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेली कर्जे	रुपये कोटीत	14.54	1497
सात)	<u>जलसिंचन [1995-96] च्या अखेरपर्यंत पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र</u>			
	1) मोठे प्रकल्प	संख्या	4	33
	2) मध्यम प्रकल्प	संख्या	11	177
	3) लघु प्रकल्प [राज्यक्षेत्रा लाभक्षेत्र	1 व 2 चे लाभक्षेत्र संख्या	255	उना
	4) सिंचन विहीरीखाली भिजणारे क्षेत्र	संख्या	114	1700
		हजार हेक्टर	36	उना
		हजार हेक्टर	23	1371
आठ)	<u>उद्योग [1995 अखेर]</u>			
	1) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या	संख्या	630	31555
	2) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या [उत्पादन चालू कारखाने]	संख्या	626	27438
	3) सहकारी साखर कारखान्याची संख्या [1995-96]	संख्या	1	109
	4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन [1995-96]	हजार मेटन	137	5253
	5) सर्व सुत गिरण्यांची संख्या [1995-96]	संख्या	1	233
नऊ)	<u>वीज</u>		[31. 3. 96]	[31. 3. 94]
	1) वीजपुरवठा केलेली शहरे व खेडी	संख्या	1706	39413
	2) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	1698	उना

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा-भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
	3) वीज पुरवठा केलेले पंप संच [मार्च 1996 असेपर्यंत]	संख्या हजारात	25	2026
	4) बसविण्यात आलेले गोबरगॅस संयंत्रे(1995-96 असेर)	• संख्या	21006	0
दहा]	<u>सर्वजनिक आरोग्य(1995)</u>		(1995-96)	(1995)
	1) रुग्णालये	संख्या	16	736
	2) दवाखाने	संख्या	80	1418
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	65	1695
	4) प्राथमिक आरोग्य पथके [अस्थायी]	संख्या	0	161
अकरा]	<u>शिक्षण</u>		(1994-95)	(1995-96)
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	1900	62202
	2) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	303	11709
	3) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	9	299
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	34	39
बारा]	<u>माध्यमिक शिक्षण (1994-95)</u>			
	1) दुय्यम शाळा	संख्या	428	13077
	2) शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	225	6514
	3) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	7	200
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	31	33
तेरा]	<u>उच्च शिक्षण (1995-96)</u>			
	1) संस्था	संख्या	19	1345
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	20	876
चौदा]	<u>प्रौढ शिक्षण (1995-96)</u>		(1995-96)	(1993-94)
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	-	-
	2) प्रौढांची उपस्थिती [साक्षर]	संख्या हजारात	-	-

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा-भंडारा	महाराष्ट्र- राज्य
1	2	3	4	5
	ब) तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण[1995-96]			
	1) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	10	485
	1) शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	8	241
	2) अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	2	244
	2) शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	1796	78416
	3) पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षी साठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	- उ. ना.	94 23351
	4) पदवीक अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षीसाठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	उ. ना. उ. ना.	182 31416
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था [माध्यमिक व उच्च माध्यमिक गट] व त्यांची प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या हजारात	21 2	उना उना
पंधरा)	परिवहन आणि दळणवळण [मार्च 1996 असेर]			
	1) एकुण रेल्वे मार्ग लांबी	कि.मि	281	5461
	2) स्तर्यांनी जोडलेली गावे अ) बारमाही	संख्या	1027	26756
	ब) हंगामी	संख्या	-	8480
	3) एकुण स्तर्यांची लांबी [पृष्ठां किती]	कि.मि	7486	153414
	4) राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	कि.मि	102	2963
	5) राज्य महामार्गांची लांबी	कि.मि	765	32070
	6) महत्वाच्या जिल्हा स्तर्याची लांबी	कि.मि	1304	40748
	7) इतर जिल्हा स्तर्याची लांबी	कि.मि	1750	40558
	8) ग्रामीण स्तर्यांची लांबी	कि.मि	3565	70751

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा-भंडारा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सोळा]	एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम			
	1) दारिद्र्य खेसालील कुटुंबे	संख्या लाखांत	1.99	34.34
	2) 1982-83 च्या सर्वेक्षणानुसार 1994-95 वर्षातील			
	जुने लाभार्थी	संख्या	उ. ना.	19214
	नविन लाभार्थी	संख्या	9554	162383
	एकुण	संख्या	9554	181597
सतरा]	रोजगार निर्मिती		(1995-96)	(1994-95)
	अ) रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस [लाखांत]	469.74	942.05
	ब) जवाहर रोजगार कार्यक्रम (1995-96 अखेर.)	-----	47.51	912.05
अठरा]	आदिवासी कल्याणकारी योजना			
	आदिवासीकरीता आश्रमशाळा	संख्या	27	731
	विद्यार्थी	संख्या	6646	242298
एको-	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी		(1995-96)	(1994-95)
णवीस	योजना			
	अ) मागासवर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	6	192
	ब) वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	455	12797
वीस]	जिल्हा नियोजन (1995-96)			
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर	रुपये कोटीत	31.39	2559.83
	तरतूद			
	2) अनुशेष भरून काढण्यासाठी	रुपये कोटीत	2.46	245.32
	तरतूद			
एकेवीस]	नागरी पुरवठा (1995-96)			
	1) रास्त भावाची दुकाने	संख्या	1519	41879
	2) पुरविलेला एकुण साठा			
	अ) गहू	हजार टन	9	960
	ब) तांदुळ	हजार टन	4	858
	3) शासकिय गोदामे (30.6.96)	संख्या	21	955
	4) साठविण्याची क्षमता(30.6.96)	मेटन	180	588281

टिप : 1) उना = उपलब्ध नाही

2) अ. क्र. आठ (5) समोरील स्तंभ क्र. 4 मध्ये दिलेली जिल्ह्यांतील सूत गिरणी चालू नाही.

3) अ. क्र. सात (3) समोरील लघु प्रकल्प समोर स्तंभ क्र. 4 मध्ये भूतपूर्व मालगुजारी तलावाचा समावेश आहे.

अधार :- 1) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
2) जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, भंडारा.